

РЕШЕНИЕ

№ 8243

гр. София, 11.06.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 43
състав**, в публично заседание на 22.05.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Весела Цанкова

при участието на секретаря Десислава В Симеонова и при участието на прокурора Първолета Станчева, като разгледа дело номер **11293** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство е по реда на чл. вр. 203 и сл. АПК, вр. чл. 284 – чл. 286 от ЗИНЗС.

Образувано е по искова молба на Н. П. Р., лишен от свобода, с настоящ адрес Затвора [населено място], с която е предявен иск срещу Главна дирекция „Охрана“ на Министерство на правосъдието за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 4500 лева от нечовешки условия на превоз на ищеца с микробус на Главна дирекция „Охрана“ в периода от 10.45 ч. до 13. 20 ч. на 14. 06. 2022 г. от [населено място] до [населено място], ведно със законната лихва от предявяване на иска до окончателното плащане.

В исковата молба се твърди, че на 14. 06. 2022 г. в 10. 45ч. ищецът бил натоварен в микробус на ГД „Охрана“ с рег. номер СА 9985СН, марка „И.“. В него имало обособени 5 помещения /клетки/, от които 4 бр. единични и 1 бр. „П“ – образно помещение, в което могат да се съберат 10 бр. лишени от свобода. Пространството е обособено със сглобени плоскости, размерът на 2 –ра клетка, в която бил настанен ищеца е 0.45 см.х 0.45 см. Х1.90 см. Седалката била счупена откъм вратата, а на вратата нямало решетка за наблюдение. Лишеният от свобода бил превозван с белезници на краката и на ръцете и колан на кръста. Пространството било много тясно за човек с ръст 1.86 см., тегло 130 кг и едро телосложение. Ищецът бил притиснат от всички страни, изпитвал ужас, фрустрация, страх, несигурност, малощеност. През целия път трябвало да балансира положението си. Климатикът не

бил пуснат и започнал обилно да се изпотява. Започнали да му изтръпват краката, после ръцете, получил силни крампи, вратът му се схванал. Не могъл да пие вода, защото ръцете му били с белезници. Страда от дископатия и шипове във врата и има проблеми с лявата ръка, което допълнително влошило състоянието му. По време на транспортирането дишането му било силно затруднено, през цялото време имал чувството, че ще умре или ще се обездвижи за цял живот. Изпитвал непоносими болки от кръста към краката, усещал как бие сърцето му. След пристигане в Затвора [населено място] не могъл да контролира краката си и целият треперил. Седмици след транспортирането пиел обезболяващи лекарства. Условията в микробуса били нечовешки и несъобразени със здравословните проблеми на ищеца. Нямаło осветление, микробусът е посочен в доклади на О. с препоръка да не се използва за транспортиране на лишени от свобода на разстояние повече от 30 минути. Ищецът твърди, че условията на превоз са в нарушение на международните стандарти за третиране на лишените от свобода, а също и Резолюция 2266/2019 г., чл. 3 от ЕКПЧ, чл. 3 от ЗИНЗС. Микробусът на ГД „Охрана“ с рег. [рег.номер на МПС] не е произведен за транспортиране на хора, не е „специален автомобил“, не отговаря на изискванията на чл. 2, ал.1, т. 5 от Наредба № Н-3/18. 02. 2013 г. на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. В хода по същество на делото доводи се поддържат от адв. И.. Направено е искане за присъждане на разноски

Ответникът – Главна дирекция „Охрана“ в писмен отговор на исковата молба оспорва иска по основание и размер. Посочва, че транспортираните лица на 14. 06. 2022 г. не са заявили оплаквания и такива не са вписани в графа „забележки“ на заповедта при предаването им на служители на ГД „ИН“. Спазени са изискванията на чл. 18, ал. 6, т. 1 и т. 2 от Правилата по време на конвоиране. Превозът е извършен със специализиран автомобил, оборудван в съответствие с Приложение 4 от Правилата. Автомобилът е регистриран в КАТ, има годишен технически преглед, застраховка на местата за максималния брой пасажери. За преустройството на автомобила в специализиран са издадени Протокол на Изпитвателна лаборатория „Т.“ и Удостоверение от ИА „Автомобилна администрация“. Задният отсек на автомобила е оборудван с климатична инсталация. Наредба № Н – 3/18. 02. 2013 г. на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията е неприложима. Нормативните изисквания при конвоирането на ищеца са спазени.

Прокурор С. от СГП дава заключение, че исковата молба е неоснователна и недоказана.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

В изпълнение на заповед № 3 – 564/13. 06. 2022 г. на директора на РД „Охрана – С.“ лишеният от свобода Н. Р. е бил конвоиран на 14.06.2022г. по маршрут от затвора [населено място] до затвора [населено място] със специализиран автомобил И. Д. с рег. [рег.номер на МПС] .

В Правила за условията и реда за осъществяване на конвойна дейност от служителите на ГД „Охрана“(Правилата), утвърдени със Заповед ЛС-04-1228/14.07.2017г. на Министъра на правосъдието чл. 5, ал.1 регламентира извършването на конвой - пеша, със специализирани автомобили/ автобуси и с въздушен транспорт. Според §1, т.3 от ДР на Правилата „Специализирани автомобили са транспортни средства, използвани за превоз на лишени от свобода и принудително водени лица, оборудвани със

специални технически, помощни, свързочни и комуникационни средства, светлинни и звукови сигнализации, със или без обозначителни знаци и надписи“. По време на конвоирането, на основание чл. 18, ал. 6 от Правилата, поради изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“ за срок от над 10 години, на Н. Р. са поставени белезници на ръцете и допълнително белезници на краката, блокирани с фиксиращо устройство, така, че да не могат да се затягат и да останат в положение, което да не му причинява болка, но да ограничава свободното му придвижване.

Нормативните изисквания, според които се оборудват специализираните автомобили са посочени в чл.15, ал.3 от Правилата /Приложение №4 лист 72 от делото/: в автомобила трябва да има нормални условия за пътуване – отопление, вентилация, климатик, осветление и аварийен изход. В специализирания автомобил следва да бъде обособено едно или няколко помещения за конвоираните лица, осигурени с едностранно заключващо устройство на вратите и неподвижно закрепени места за сядане. Въведено е изискване седалките да са изработени от незапалими материали по начин, непозволяващ от тях да се демонтират детайли. Прозорците на купето следва да са облепени с противоударно затъмнено фолио.

Специализираният автомобил, с който е конвоиран Р. е регистриран в КАТ – съгласно Наредба № I -45 от 24.03.2000г. за регистриране, отчет, спиране от движение и пускане в движение, временно отнемане, прекратяване и възстановяване на регистрацията на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, и реда за предоставяне на данни за регистрираните пътни превозни средства.

Към датата на конвоирането СА И. Д. с рег. [рег.номер на МПС] има издаден годишен технически преглед, че е годен за експлоатация, има застраховка на местата на максималния брой пасажери. Съгласно Удостоверението за техническа изправност от 28. 10. 2022г. седалките са 18 +1. За преустройството на автомобила в специализиран са издадени Протокол от 04.06.2015г. от Изпитвателна лаборатория „Т.“ (лист 111) и Удостоверение от 08.06.2015г. от Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ за изменение на конструкцията на регистрирано пътно превозно средство, на основание на което е регистриран в КАТ- СДВР. Според удостоверението, превозното средство отговаря на приложимите технически изисквания на Наредба №Н-3 от 18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства, и индивидуално одобряване на пътни превозни средства, регистрирани извън държавите – членки на ЕС или друга държава – страна по Споразумението за ЕИП, издадена от Министерство на транспорта. Според Протокола на Т. е извършена промяна на броя на местата от 14+1 на 18+1. Помещението за конвоирани лица е изменено, като е обособено едно общо помещение за десет конвоирани лица и отделно от него четири единични. В помещението има и две отделни седалки за конвоиращи служители.

Приложена е справка относно здравословното състояние на ищеца, изготвена от Директор МЦ – затвора [населено място]. Видно от нея, през 2014 г. Н. Р. е имал оплаквания от цервикален и лумбосакрален радикулит, които са симптоми на гръбначнопрешленна остеохондроза в шиен и поясен отдел, както и периартрит в раменната става.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, срещу надлежен ответник по смисъла на чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС и е

процесуално допустим.

Разгледан по същество е частично основателен.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а след измененията на ЗИНЗС (ДВ бр. 13/2017 г., в сила от 07.02.2017 г.) - в чл.284, ал.1, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и задържаните под стража.

Основателността на предявения иск предполага установяване наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по охрана, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтъпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаят чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно. Аналогичен е и текста на чл. 6 от Правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“ за забрана за нечовешко третиране, жестоко отнасяне и изтезания при конвоиране на лишени от свобода или лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Н. Р. неимуществени вреди – неудобства, страх, несигурност, малоценност и други негативни усещания, поради малките размери на единичната клетка, в която е бил транспортиран, тъй като поради едрото му телосложение е бил притиснат от четирите страни, на тъмно – имало само малко прозорче 15см на 15 см., като допълнителни неудобства е създавало състоянието в което е транспортиран - с пранги, колани и белезници, без възможност да се раздвижи по време на целия превоз при унижителни и нечовешки условия – нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, вр. с чл.3 КЗПЧОС. Допълнително обстоятелство, което е влошило състоянието на транспортираното лице е заболяването от цервикален и лумбосакрален радикулит, които са симптоми на гръбначнопрешленна остеохондроза в шиен и поясен отдел, както и периартрит в раменната става и за които е представена медицинска справка от МЦ – затвора

[населено място].

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия , обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи откъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Съгласно действащата Инstrukция № 1 от 22.03.2019 г. за организацията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на ГДИН, обн. ДВ, бр. 27/2019 г. (чл. 1, ал. 3 от същата), конвоирането се извършва със специализирани автомобили, които на основание чл. 11, ал. 2, са оборудвани с необходимите технически, свързочни и помощни средства.

В чл.2, ал.1, т.5 от Наредба №Н-3/18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства е посочено, че тази наредба не се прилага за автомобили, проектирани и произведени за конвоиране на обвиняеми, подсъдими, на лица с постановена мярка за неотклонение „задържане под стража“ или на лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. На този текст се позовава в отговора си на исковата молба ответникът. Съгласно чл.91, ал.3 от Закона за движението по пътищата моторни превозни средства със специален режим на движение са също и автомобилите на ГД „Охрана“. В същото време, ответникът представя като доказателство за годност на специализирания автомобил, с който е превозван ищеца на процесната дата Удостоверение за изменение в конструкцията на регистрирано пътно превозно средство, издадено от ИА „АА“ на 08.06.2015г., според което МПС с [рег.номер на МПС] отговаря на приложимите технически изисквания на Наредба № Н-3 от 18.02.2013г. Няма данни по делото какъв е размерът на помещението за конвоирани лица нито преди, нито след изменението. Става ясно единствено, че помещението за конвоирани лица, така, както е създадено от производителя фирма И. е било разделено на едно общо „П- образно“ за 10 конвоирани и допълнително още четири единични помещения (клетки), в една от които е бил транспортиран ищецът. Предвид, че изрично в Наредба №Н-3/18.02.2013г. е посочено, че тя е неприложима за автомобили, проектирани и произведени за конвоиране на обвиняеми, подсъдими и задържани лица, съдът намира, че ответникът не доказва по делото, направеното изменение на специализиран автомобил с [рег.номер на МПС] , констатирано с протокола от фирма Т. да е законосъобразно и да отговаря на необходимите за този вид автомобили стандарти. Местата за конвоирани лица са увеличени, като са

създадени четири допълнителни единични клетки. Удостоверението от ИА „Автомобилна администрация“ от 08.06.2015г. не следва да се кредитира, тъй като е издадено в противоречие с посоченото в него правно основание - Наредба №Н-3 от 18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства и индивидуално одобряване на пътни превозни средства, регистрирани извън държавите – членки на ЕС или друга държава – страна по Споразумението за ЕИП, издадена от Министерство на транспорта. При това положение за съда е безспорно, че пространството в единичните клетки, създадени извън стандарта на производителя и обособени след преустройството е било недостатъчно за междуградско пътуване на конвоирани лица при нормални условия. Ищецът, предвид едрото му телосложение е претърпял значителни неудобства, пътувайки с пранги, колани и белезници от затвора [населено място] до затвора [населено място]. Подложен е бил на нечовешко и унизително отношение, притиснат от всички страни и в невъзможност да се раздвижи нерегламентирано изградена допълнително клетка в специализирания автомобил, което представлява нарушение на чл.3 от ЗИНЗС. В случаите по ал. 1 на чл.284 ЗИНЗС, когато се констатира нарушение, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Тъй като ответникът не е оборил тази законова презумпция, следва в полза на ищеца, за когото са настъпили вреди, да се присъди обезщетение.

Относно размера на претендираното в исковата молба обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 4500 лева, представляващи изтърпените неудобства и унижение по време на транспортирането на 14.06.2022г. от Затвора [населено място] до Затвора [населено място], същият следва значително да се редуцира, предвид времетраенето на транспортирането, което е продължило около два часа и половина. На основание чл. 52 от ЗЗД справедливият размер на обезщетението, съответстващ на претърпяното страдание се преценява от съда на 100 /сто/ лева. Понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен на претърпените вреди. Обезщетението трябва е съразмерно с вредите и да отговаря, както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. То трябва да удовлетворява изискването за справедливост и при съпоставянето му с други случаи по аналогични казуси. Горното обезщетение съответства на степента и интензитета на създаденото на ищеца неудобство.

Предвид частичното уважаване на иска и претендираните 1010 лева разноски от ищеца, на последния следва да се присъдят 10 лева държавна такса и адвокатско възнаграждение съответно на уважената част в размер на 22.22 лева, общо 32.22 лева.

Водим от горното и на основание чл.285 от ЗИНЗС и чл. 203, ал.2 от АПК, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Охрана“ да заплати на Н. П. Р., ЕГН [ЕГН] с адрес Затвора [населено място] сума в размер на 100 /сто/ лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от конвоиране на дата 14. 06. 2022 г. от [населено място] до [населено място] в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, ведно със законната лихва от 27. 11. 2023 г. до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ иска до пълния предявен размер от 4500 лева.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Охрана“ да заплати на Н. П. Р., ЕГН [ЕГН] с адрес Затвора [населено място] сума в размер на 32.22 лева, представляваща разноски за съдебното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 – дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: